

VALSTYBINĖS EISMO SAUGUMO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2009-08-10 Nr. SK-2
Vilnius

Posėdis įvyko 2009 m. liepos 30 d. 11 val. Susisiekimo ministerijoje (111 salė).

Posėdžio pirmininkas – susisiekimo ministras Eligijus Masiulis.

Posėdžio sekretorius – Susisiekimo ministerijos Saugaus eismo departamento Saugaus eismo politikos skyriaus vyriausiasis specialistas Gediminas Verbauskas.

Posėdyje dalyvavo: Valstybinės eismo saugumo komisijos nariai – Vidaus reikalų ministras R. Palaitis. Valstybinių institucijų atstovai: P. Girčys – Vyriausybės kanceliarija, G. Alikandravičius – Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnyba, A. Janušauskas – Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, E. Skrodenis – Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, D. Sadaunykas – Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos, V. Pumputis – Susisiekimo ministerija, G. Pilipavičius – Susisiekimo ministerija, R. Bražinskas – Susisiekimo ministerija, A. Pakalniškis – Švietimo ir mokslo ministerija, A. Ščeponavičius – Sveikatos apsaugos ministerija, G. Tamošiūnas – Vilniaus m. savivaldybė.

Kiti: S. Brundza – visuomeninis susisiekimo ministro konsultantas saugaus eismo klausimais, V. Antanavičius – SĮ „Susisiekimo paslaugos“.

Darbotvarkė:

1. Avaringumo situacija šalyje (pagal 2009 m. 6 mėn. eismo įvykių suvestinę).

Pranešėjas R. Palaitis – Vidaus reikalų ministerija.

2. Saugaus eismo gerinimo keliuose programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1171, įgyvendinimas.

Pranešėjas V. Puodžiukas – Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos.

Kiti pranešėjai – pagal Saugaus eismo gerinimo keliuose programos 12 punkte pateiktą institucijų sąrašą.

3. Kiti klausimai.

Eismo saugumo tarybos sudarymas (patvirtinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 25 d. nutarimo Nr. 652 „Dėl Valstybinės eismo saugumo komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą 2).

Pranešėjas E. Masiulis – Susisiekimo ministerija.

Atskirų Kelių eismo taisyklių projekto principinių nuostatų svarstymas.

Pranešėjas G. Alikandravičius – Lietuvos policijos eismo priežiūros tarnyba.

1. SVARSTYTA. Avaringumo situacija šalyje (pagal 2009 m. 6 mėn. eismo įvykių suvestinę). Vidaus reikalų ministras R. Palaitis pristatė detalią šalies avaringumo statistiką. Praėjusiais metais Lietuvoje užfiksuotas mažiausias žuvusiųjų keliuose skaičius per keturiasdešimt metų. Tik 1967 metais šalyje eismo įvykiuose žuvo kiek mažiau nei 500 žmonių. Nuo 1968 metų šis skaičius nuolat didėjo. 1991-aisiais eismo įvykiuose žuvo 1 173 žmonės.

Per 2009 metų 1-ąjį pusmetį Lietuvoje užregistruoti 1 753 eismo įvykiai. Žuvo 164 žmonės, 2 052 sužeisti. Palyginti su 2008 metų tuo pačiu laikotarpiu, eismo įvykių skaičius sumažėjo

24,2 proc. (arba užregistruota 559 įvykiais mažiau), žuvo žmonių 23 proc. mažiau (arba 49 mažiau), sužeista 26,7 proc. mažiau (arba 748 mažiau).

2008 metų 1-ojo pusmečio atitinkami skaičiai: 2 312 – 213 – 2 800.

Dėl neblaivių vairuotojų kaltės įvyko 137 eismo įvykiai (tai sudaro 7,8 proc. visų užregistruotų eismo įvykių, kuriuose nukentėjo žmonės). Tai 47,1 proc., arba 122 įvykiais mažiau nei 2008 m. 1-ąjį pusmetį. Šiuose įvykiuose žuvo 21 žmogus (3 mažiau, arba 12,5 proc. mažiau nei 2008 m. 1-ąjį pusmetį), 183 sužeisti (188, arba 50,7 proc. mažiau).

Per 2009 m. 1-ąjį pusmetį daugiausia užregistruota transporto priemonių užvažiavimų ant pėsčiųjų – 610 įvykių (223 įvykiais, arba 26,8 proc. mažiau nei 2008 m. per tą patį laikotarpį) ir transporto priemonių susidūrimų atvejų – 584 (114 įvykių, arba 16,3 proc. mažiau). Užvažiavimų ant pėsčiųjų atvejai sudarė 34,8 proc. visų eismo įvykių, transporto priemonių susidūrimo atvejai – 33,3 proc. visų įvykių.

Per 2009 m. 1-ąjį pusmetį eismo įvykiuose daugiausia žuvo vairuotojų – 57 (7 mažiau, arba 10,9 proc. mažiau, nei 2008 m. per tą patį laikotarpį). Jie sudarė 34,8 proc. visų žuvusiųjų.

Taip pat žuvo 49 pėstieji (31 mažiau, arba 38,8 proc. mažiau). Žuvę pėstieji sudarė 29,9 proc. visų eismo įvykiuose žuvusių žmonių;

– 46 keleiviai (9 mažiau, arba 16,4 proc. mažiau) – jie sudarė 28 proc. žuvusių žmonių;

– 10 dviratinkų (1 mažiau) – sudarė 6,1 proc. žuvusių žmonių.

Tarp sužeistųjų eismo įvykiuose taip pat daugiausia vairuotojų – 650 (203 mažiau, arba 23,8 proc. mažiau). Pėsčiųjų sužeista 611 (198 mažiau, arba 24,5 proc. mažiau), keleivių – 607 (321 mažiau, arba 34,6 proc. mažiau), dviratinkų – 165 (29 mažiau, arba 14,9 proc. mažiau).

Dėl transporto priemonių vairuotojų kaltės užregistruoti 1 299 eismo įvykiai (tai sudaro 74,1 proc. visų eismo įvykių), arba 27,4 proc. mažiau nei per 2008 m. 1-ąjį pusmetį. Šiuose įvykiuose žuvo 118 eismo dalyvių (36 mažiau, arba 23,4 proc. mažiau) ir sužeisti 1 606 (679 mažiau, arba 29,7 proc. mažiau).

Dėl asmenų, neturinčių teisės vairuoti, kaltės užregistruota 117 eismo įvykių (88 įvykiais, arba 42,9 proc. mažiau). Šiuose įvykiuose žuvo 19 žmonių (11 mažiau, arba 36,7 proc. mažiau), 168 sužeisti (109 mažiau, arba 39,4 proc. mažiau).

Neturintys teisės vairuoti ir neblaivūs asmenys buvo 43 eismo įvykių kaltininkai (46 įvykiais, arba 51,7 proc. mažiau). Juose žuvo 10 žmonių (3 daugiau, arba 42,9 proc. daugiau), 67 sužeisti (56 mažiau, arba 45,5 proc. mažiau).

Dėl pėsčiųjų kaltės užregistruota 217 eismo įvykių (119 įvykių, arba 35,4 proc. mažiau). Tai sudaro 12,4 proc. visų eismo įvykių, užregistruotų per 2009 m. 1-ąjį pusmetį. Įvykiuose žuvo 30 žmonių (21 mažiau, arba 41,2 proc. mažiau), 191 sužeistas (104 mažiau, arba 35,3 proc. mažiau).

Per 2009 m. 1-ąjį pusmetį užregistruoti 406 eismo įvykiai, kuriuose nukentėjo nepilnamečiai. Tai 20,9 proc. mažiau įvykių nei 2008 metais per tą patį laikotarpį. Žuvo 18 nepilnamečių (toks pat skaičius), 438 sužeisti (116, arba 20,9 proc. mažiau). Dėl neatsargaus elgesio kelyje žuvo 5 nepilnamečiai (3 daugiau). Eismo įvykių dėl nepilnamečių neatsargumo skaičius, palyginti su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, sumažėjo 8,7 proc., sužeistų nepilnamečių dėl jų neatsargumo skaičius sumažėjo 10 procentų.

Vidaus reikalų ministras R. Palaitis akcentavo, kad išlieka geros tendencijos avaringumo mažėjimo šalyje ir paminėjo, kad šiam rezultatui įtakos turėjo kompleksinės priemonės: Administracinių teisės pažeidimų kodekso sugriežtinimas, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimai, socialinė reklama, visuomenės švietimas, bendras darbas su bažnyčios atstovais, didelis žiniasklaidos vaidmuo propaguojant visuomenės nepakantumą Kelių eismo taisyklių pažeidėjams, efektyvus policijos įstaigų darbas, techninių saugaus eismo gerinimo priemonių diegimas.

Vidaus reikalų ministras R. Palaitis pabrėžė, kad nepaisant visų gerųjų tendencijų reiktų atkreipti didesnę dėmesį į nepilnamečių eismo dalyvių avaringumo rodiklius.

G. Aliksandravičius paminėjo, kad Policijos departamente vyko policijos įstaigų operatyvinis pasitarimas, kuriame buvo aptarti pirmojo pusmečio rezultatai ir atkreiptas apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų vadovų dėmesys į visus problematiškus šalies avaringumo aspektus.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pažymėjo, kad iš tikrųjų reiktų atkreipti dėmesį į šių metų pirmojo pusmečio avaringumo rodiklius gerinant šalies avaringumo situaciją antrame pusmety.

NUTARTA. Pritarti Vidaus reikalų ministerijos avaringumo situacijos šalyje (pagal 2009 m. 6 mėn. eismo įvykių suvestinę) analizei.

2. SVARSTYTA. Saugaus eismo gerinimo keliuose programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1171, įgyvendinimas.

A. Janušauskas pristatė informaciją antruoju darbotvarkės klausimu.

Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Kelių direkcija) yra atsakinga už šias Saugaus eismo gerinimo keliuose programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1171, priemones:

11.1. priemonė – 2008 m. valstybinės reikšmės keliuose įdiegti ne mažiau kaip 150 automatinių greičio matavimo prietaisų;

11.2. priemonė – iki 2007 m. gruodžio 1 d. kartu su Policijos departamentu parengti ir patvirtinti techninius automatinių greičio matavimo prietaisų įdiegimo reikalavimus.

Techniniai reikalavimai pagal 11.2 priemonę su Policijos departamentu buvo suderinti 2007 m. lapkričio 30 d.

Atviras tarptautinis viešojo pirkimo konkursas „Transporto priemonių greičio matavimas stacionariaisiais ir mobiliariaisiais greičio matuokliais su skaitmenine fotografavimo įranga ir matavimo duomenų teikimas 2008–2018 m.“ buvo paskelbtas 2007 m. gruodžio 12 d.

Pirkimo dokumentus įsigijo 32 tiekėjai, kurie pateikė 9 pasiūlymus. Sutartis su nugalėtoju UAB „Fima“ pasirašyta 2008 m. rugpjūčio 5 d. Sutarties suma – 48,3 mln. Lt. Sutarties įgyvendinimo terminas – 10,5 metų (iki 2019 m. vasario 5 d.). Įgyvendinant sutartį rangovas turi suprojektuoti ir įrengti 139 stacionariusius ir 11 mobiliųjų greičio matuoklių bei kompiuterizuotas darbo vietas policijos patalpose.

Matuoklių gamintojas – vokiečių kompanija ROBOT Visual Systems GmbH. Veikimo principas – radijo bangų radarai (Doplerio principas). Matuoklio matavimo ribos nuo 20 iki 250 km/h. Paklaida ± 3 km/h. Darbinė temperatūra nuo -30° iki $+50^{\circ}$ C. Matuoklių padarytose nuotraukose matyti bendras transporto priemonės vaizdas, numeris bei vairuotojo veidas.

Greičio matavimo sistemos etapai:

1. Įrengtas Duomenų centras (serveris, 10 kompiuterizuotų darbo vietų Vilniuje Eismo priežiūros tarnybos patalpose) bei po 1 vietą aukštesnės pakopos policijos komisariatuose.

2. Greičio matavimo sistema prijungta prie Vidaus reikalų informacinės sistemos (VRIS).

3. Mobilieji greičio matuokliai įrengti ir veikia 11-oje policijos automobilių.

4. Parengti ir su atitinkamomis institucijomis suderinti 135 stacionariųjų matuoklių įrengimo ir prijungimo prie elektros tinklų techniniai projektai.

5. Gauti statybos leidimai bei paruoštos 75 vietos stacionariesiems greičio matuokliams įrengti (nutiestas elektros kabelis, pastatyti pamatai su stovais);

6. Užtikrintas mobilusis ryšys tarp mobiliųjų ir stacionariųjų greičio matuoklių bei Duomenų centro.

7. Šiuo metu pajungtas ir veikia 21 stacionarusis greičio matuoklis (11 iš jų pastatyti įgyvendinant 2007 m. gegužės 14 d. sutartį su UAB „Sonex technologies“).

8. Rangovas UAB „Fima“ raštu informavo, kad iš gamyklos Vokietijoje šiuo metu užsakytas 41 greičio matavimo prietaisas, kurie bus pristatyti ir sumontuoti iki rugpjūčio 11 d.

Pagal sutartyje numatytą grafiką rangovai visus stacionariusius greičio matuoklius turi įrengti iki š. m. rugpjūčio 5 d. Tačiau greičio matuoklių diegimo darbai pagal grafiką atsilieka apie 4 mėn. Pagrindinės vėlavimo priežastys: užtrunka techninių projektų derinimas savivaldybėse, matuoklių prijungimas prie elektros tinklų, rangovas projektui įgyvendinti ilgai negavo pakankamo kredito iš banko, kiti konkurso dalyviai pateikė tris ieškinius teismui (šiuo metu tebevyksta vienas procesas), policijos patalpos buvo paruoštos įrangos montavimui ir testavimui praėjus daugiau nei 4 mėn. po sutarties pasirašymo, pavasarį Kelių direkcija vėlavo atsiskaityti už suteiktas paslaugas.

Rangovas parengė planą atsilikimo nuo stacionariųjų greičio matuoklių įdiegimo grafiko likvidavimo planą. Jeigu jam būtų pritarta, prietaisai būtų pajungti tokiais etapais:

-iki 2009 m. rugpjūčio 11 d. veiktų 63 stacionarieji greičio matuokliai (įskaitant 21 dabar veikiantį);

-iki 2009 m. rugsėjo 30 d. veiktų 93 matuokliai;

-iki 2009 m. lapkričio 30 d. veiktų visi 152 stacionarieji greičio matuokliai.

Kelių direkcija ir Susisiekimo ministerija, atsižvelgdamos į Policijos departamento 2009 m. gegužės 20 d. raštą, pateikė pasiūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei skirti 300 000 Lt Kelių priežiūros ir plėtros programos rezervo lėšų Policijos departamentui. Pasiūlymui Finansų ministerija pritarė š. m. birželio 26 d., o Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino liepos 8 d. Šiuo metu derinama sutartis. Už šias lėšas Lietuvoje įrengtos greičio matavimo sistemos būtų integruotos su kuriama Administracinių teisės pažeidimų ir eismo įvykių registru. Taip bus sudarytos sąlygos automatizuoti policijos veiklos, susijusios su pažeidėjų nustatymu ir baudų paskyrimu, procesus.

A. Janušauskas paprašė Valstybinės eismo saugumo komisijos pritarti Kelių direkcijos siūlymui parengti teisės aktą, kuriuo rangovas būtų įpareigotas sėkmingai įgyvendinti pasirašytą sutartį, taip pat kuriame būtų numatyta atsakomybė rangovui sutarties neįgyvendinimo atveju taikyti sankcijas.

A. Janušauskas taip pat akcentavo, kad būtini Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimai numatant supaprastintą tvarką už greičio viršijimą taikant atsakomybę tiesiogiai transporto priemonės savininkui, nes esant dideliame duomenų srautui ir nepakankamiems policijos įstaigų pajėgumams, situacija gali diskredituoti visą veikiančią stacionarių greičio matuoklių sistemą.

G. Aliksandravičius, pritardamas A. Janušausko pastebėjimui, pabrėžė, kad nepakeitus įstatyminės bazės, apdoroti didelį duomenų srautą policijos įstaigoms bus fiziškai neįmanoma, kadangi tam reikia didelių laiko sąnaudų ir žmogiškųjų išteklių.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pažymėjo, kad Vyriausybė Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimams, supaprastinant tvarką už greičio viršijimą taikant atsakomybę tiesiogiai transporto priemonės savininkui, pritarė ir minėtas projektas bus svarstomas Seime rudens sesijos metu.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pasiūlė pritarti Kelių direkcijos iniciatyvai pasirašyti papildomą susitarimą su rangovu aiškiai reglamentuojant finansinę atsakomybę sutarties įsipareigojimų iki šių metų lapkričio 30 d. neįvykdymo atveju.

S. Brundza pastebėjo, kad būtų tikslinga numatyti galimybę fiksuoti motociklininkų, pažeidžiančių nustatytus greičio reikalavimus, duomenis.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pasiteiravo ar tokia galimybė techniškai įmanoma.

A. Janušauskas patikino, kad tokia galimybė yra numatyta.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pažymėjo, kad apie stacionaraus greičio matuoklio buvimą kelyje eismo dalyvius turėtų informuoti atitinkamas kelio ženklas, nes stacionarių greičio matuoklių sistemos įdiegimo tikslas yra ne baudų rinkimas, o saugaus eismo prevencija.

Susisiekimo ministras E. Masiulis paprašė Vilniaus miesto savivaldybės atstovą pakomentuoti situaciją Vilniaus mieste.

G. Tamošiūnas informavo, kad Vilniaus mieste pagal sutartį su UAB „Urbico“ buvo įrengtos 37 vietos stacionariems greičio matuokliams, o 7 prietaisai kilnojami iš vienos vietos į kitą. Esminė problema, kad nuo š. m. vasario mėnesio Vilniaus miesto savivaldybė iš UAB „Urbico“ negavo sutartyje numatytų paslaugų, todėl buvo nutraukta sutartis su minėta įmone ir skelbiamas naujas konkursas ir tikimasi, kad prietaisai pradės funkcionuoti rugsėjo arba spalio mėnesį. Vilniaus miesto savivaldybė svarsto galimybę duomenų apdorojimo paslaugą pirkti iš privačių tiekėjų.

G. Tamošiūnas taip pat informavo, kad 12 greičio matuoklių, kurie dirba su automatizuota šviesoforų sistema, turėtų taip pat pradėti veikti iki š. m. rugpjūčio 15 d., nes atsirado galimybė prietaisų metrologinę patikrą atlikti Kauno metrologijos centre. Iki tol atlikti prietaisų metrologinę patikrą Lietuvoje galimybės nebuvo.

NUTARTA. Pritarti Lietuvos automobilių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos siūlymui pasirašyti papildomą susitarimą su rangovu aiškiai reglamentuojant finansinę atsakomybę sutartyje numatytų įsipareigojimų iki lapkričio 30 d. neįvykdymo atveju.

3. SVARSTYTA. Eismo saugumo tarybos sudarymas (patvirtinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 25 d. nutarimo Nr. 652 „Dėl Valstybinės eismo saugumo komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą 2).

Susisiekimo ministras E. Masiulis pristatydamas klausimą priminė, kad buvo parengtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 25 d. nutarimo Nr. 652 „Dėl Valstybinės eismo saugumo komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 79-3107) pakeitimo projektas, neribojant į Eismo saugumo tarybą deleguojamų nevalstybinių organizacijų atstovų skaičiaus. Minėtas projektas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 787 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 25 d. nutarimo Nr. 652 „Dėl Valstybinės eismo saugumo komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Susisiekimo ministras patikslino, kad Susisiekimo ministerijai Eismo saugumo taryboje atstovaus R. Vaštakas ir R. Bražinskas.

Ministras E. Masiulis taip pat informavo, kad tų nevalstybinių organizacijų atstovai, kurie yra oficialiai pateikę reikiamus dokumentus, bus įtraukti į Eismo saugumo tarybos sudėtį ir paskelbė minėtų kandidatų pavardes.

P. Girčys pastebėjo, kad būtų tikslinga Eismo saugumo tarybai turėti savo darbo reglamentą.

Ministras E. Masiulis pritardamas pasiūlė galutinai patvirtintos sudėties Eismo saugumo tarybos nariams parengti Eismo saugumo tarybos darbo reglamentą ir pateikti jį svarstyti Valstybinei eismo saugumo komisijai.

NUTARTA:

1. Pritarti valstybinių (R. Vaštako, R. Bražinsko, S. Liutkevičiaus, S. Skvernelio, A. Janušausko, V. Žukausko, A. Šakalio, P. Girčio) bei nevalstybinių (S. Pukalsko, G. Šlėderio, A. Poškaus, A. Brundzos, K. Vaicekiūčio, L. Eriksono) institucijų atstovų, deleguojamų į Eismo saugumo tarybą, kandidatūroms.

2. Pritarti siūlymui pavesti galutinai patvirtintos sudėties Eismo saugumo tarybos nariams parengti Eismo saugumo tarybos darbo reglamentą ir pateikti jį svarstyti Valstybinei eismo saugumo komisijai.

4. SVARSTYTA. Atskirų Kelių eismo taisyklių projekto principinių nuostatų svarstymas.

G. Alikandravičius pristatė esmines Kelių eismo taisyklių projekto nuostatas, kurių pakeitimams Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos prieštarauja.

Policijos departamentas mano, kad nuostata draudžianti lenkti visose sankryžose, turi likti galioti Kelių eismo taisyklėse. Antroji nuostata – sustojus neapšviestuose kelio ruožuose efektyviau įjungti avarinę signalizaciją, o ne gabaritines šviesas. Trečioji – saugos diržas privalo būti užsegtas juosiant jį per petį ir per juosmenį. Tik per juosmenį saugos diržas gali būti segamas tuo atveju, kai tai numatė transporto priemonės gamintojas.

G. Pilipavičius nepritarė G. Alikandravičiaus argumentams ir pateikė savo nuomonę.

Susisiekimo ministras E. Masiulis pažymėjo, kad tikslinga būtų pritarti šioms Policijos departamento pastaboms ir jas galutinai įvertinus įtraukti į Kelių eismo taisyklių projektą, kurį patikslinus būtų galima teikti Vyriausybei.

NUTARTA. Pritarti Valstybinės eismo saugumo komisijos posėdžio metu Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos išsakytoms pastaboms dėl principinių Kelių eismo taisyklių projekto nuostatų patikslinimo.

Posėdžio pirmininkas
susisiekimo ministras

Eligijus Masiulis

Posėdžio sekretorius

Gediminas Verbauskas

V. P. R.
2009-08-03

Rolandas Bražinskas
Ministro patarėjas
2009 08 03

Vyriausioji korektorė

Aušra Siniuvienė
2009.08.03